7.10.2026 Julkinen

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Talousvaliokunnalle asiassa:

## HE 175/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027 nojaa Valtiovarainministeriön kansantalouden osastolla itsenäisesti ja riippumattomasti valmisteltuun makrotaloudelliseen ja julkisen talouden ennusteeseen.

### Talouden suhdannenäkymät vuosina 2026–2028

Suomen talouden kasvu on ollut odotettua nopeampaa, ja tilastorevisiot nostivat myös arviota vuosien 2024 ja 2025 kasvusta ja tuottavuudesta. BKT:n arvioidaan kasvavan VM:n budjettiriiheen tehdyssä ennusteessa 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Kotitaloudet ovat edelleen varovaisia kulutuksessa, mutta ostovoiman vahvistuminen ja luottamuksen paraneminen nopeuttavat kulutuksen kasvua erityisesti ensi vuonna. Puolustushankinnat, datakeskukset ja energiasiirtymä lisäävät investointeja, mutta asuntorakentaminen on edelleen heikkoa ja toipuminen alkaa vasta ensi vuonna.

Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin. Euroalueen kasvu on piristynyt, eikä Yhdysvaltojen kasvu ole hidastunut odotetulla tavalla. Sekä Yhdysvaltojen kauppapolitiikan että Hormuzinsalmen sulun kielteiset vaikutukset maailmantalouteen ovat toistaiseksi jääneet pelättyä pienemmiksi. Lähi-idän tilanne pysyy silti kireänä ja ylläpitää energian korkeaa hintaa. Suomen vienti on kasvanut vientimarkkinoiden tahtiin, ja kysynnän piristyminen näkyy vientiyritysten tilauskannoissa. Tuonti kasvaa kuitenkin vientiä nopeammin, sillä hävittäjätoimitukset ja datakeskusinvestoinnit edellyttävät runsaasti tuontia.

Inflaatio on kiihtynyt kuluvana vuonna erityisesti energian hinnan nousun myötä. Pohjainflaatio pysyttelee vajaassa kahdessa prosentissa ja on selvästi hitaampaa kuin euroalueella keskimäärin. Kuluttajahinnat nousevat koko ennustejakson noin kaksi prosenttia vuodessa. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen reaalikasvua ovat hillinneet heikko työllisyystilanne, hintojen ja korkojen nousu sekä julkisen talouden sopeutus, vaikka samaan aikaan ansiotuloverotus keveneekin. Ensi vuonna ostovoiman kasvu nopeutuu, kun työllisyys kääntyy kasvuun ja sopimuskorotukset nostavat palkansaajakorvauksia. Sosiaalietuuksien kasvu jää sen sijaan hyvin hitaaksi, ja reaalisesti etuudet pienenevät.

Kulutusta on hillinnyt kotitalouksien varovaisuus, ja säästämisaste nousi viime vuonna kuuteen prosenttiin. Kuluttajien luottamuksen parantuminen, kohtuullinen palkkakehitys ja veronalennukset piristävät yksityistä kulutusta, jonka arvioidaan kasvavan noin prosentin kuluvana vuonna ja nopeutuvan sen jälkeen. Säästämisaste laskee ennustejaksolla vain vähitellen ja pysyy aiempaa korkeammalla. Kotitalouksilla olisikin keskimäärin varaa selvästi ennustettua suurempaan kulutuksen kasvuun.

Investoinnit kasvavat vahvasti koko ennustejakson ajan. Kuluvan vuoden kasvua vetävät julkisen sektorin hankinnat, erityisesti monitoimihävittäjien toimitukset, sekä lakisääteinen T&K-rahoitus. Koska hävittäjät hankitaan tuontina, niiden vaikutus kotimaiseen tuotantoon jää pieneksi. Vauhtiin päässeet datakeskushankkeet lisäävät sekä rakentamista, kone- ja laiteinvestointeja että aineettomia investointeja, ja myös teollisuuden energiasiirtymä tukee investointeja koko jaksolla.

Työllisten määrä, työtunnit ja työllisyysaste laskivat alkuvuonna. Työttömyys on 2000-luvun suurinta, ja työttömien määrä on selvästi rakenteellista tasoaan korkeampi. Työttömyysaste nousee 10,3 prosenttiin vuonna 2026 ja laskee sen jälkeen niukasti alle kymmenen prosentin. Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) jää 75,5 prosenttiin kuluvana vuonna. Tuotannon kasvun nopeutumisen odotetaan kääntävän työllisyyden kasvuun loppuvuoden aikana, mutta työllisyysennustetta ei ole nostettu yhtä paljon kuin BKT-ennustetta. Sekä tilastorevisiot että ennusteen tarkistukset ovat kohdistuneet enemmän työn tuottavuuteen kuin työpanokseen. Työvoiman tarjonta on samaan aikaan kasvanut ulkomailta muuttaneen työikäisen väestön ja työn tarjontaa vahvistavien politiikkatoimien myötä.

## Keskipitkän aikavälin näkymät 2029–2030

Keskipitkän aikavälin kehitysarvio perustuu arvioon potentiaalisen tuotannon kehityksestä. Keskipitkällä aikavälillä Suomen talouden odotetaan kasvavan kohtalaisesti. Suomen bruttokansantuotteen ennakoidaan kasvavan 1,5 prosenttia vuonna 2029 ja 1,3 prosenttia vuonna 2030. Bruttokansantuote kasvaa nopeammin kuin potentiaalinen tuotanto, joka kasvaa keskimäärin 1,1 prosenttia vuodessa 2026–2030. Potentiaalisen tuotannon kehitys nojaa keskipitkällä aikavälillä erityisesti pääomakannan ja kokonaistuottavuuden kehitykseen, kun taas työpanoksen kasvuvaikutus jää vähäiseksi työikäisen väestön määrän supistuessa. Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kohoavan 72,6 prosenttiin vuonna 2029 ja 73 prosenttiin vuonna 2030.

## Julkisen talouden ennuste

Suhdanteen kääntyminen ja kasvun vahvistuminen kohentavat julkisen talouden synkkää näkymää vain hiukan. Ennusteessa suhdannekäänne heijastuu julkiseen talouteen erityisesti välillisten verojen kertymän aiempaa nopeampana kasvuna, mutta ei vielä vaikuta menokehitykseen. Korkea työttömyys pitää työttömyydestä aiheutuvat menot korkeina. Lisäksi julkisyhteisöjen menojen kasvu nopeutuu

kuluvana vuonna erityisesti puolustusmateriaalihankintojen vuoksi. Menot kasvavat nopeasti myös tulevina vuosina, kun puolustus- ja hoivamenojen kasvu jatkuu ja velan määrän ja korkotason nousu kasvattavat korkomenoja.

Taloussuhdanteen piristyminen kasvattaa välillisiä verotuloja, mutta toistaiseksi vaisu työllisyyskehitys hidastaa ansiotuloverotulojen kasvua. Vuoden alussa voimaan tulleet ansiotuloverotuksen kevennykset hidastavat verotulojen kasvua tänä vuonna. Ensi vuonna verotulojen kasvua hidastaa puolestaan yhteisöveron keventäminen.

Julkisyhteisöjen alijäämä heikkenee tänä vuonna 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2027 alijäämä syvenee 4,4 prosenttiin, kun erityisesti paikallishallinnon alijäämä kasvaa. Julkisen talouden alijäämä ei juuri pienene pidemmälläkään aikavälillä: puolustus- ja korkomenojen kasvu pitävät sen 4,4 prosentissa suhteessa BKT:hen vielä vuonna 2030.

Valtion alijäämä on syvä. Tänä vuonna alijäämä on 4,9 prosenttia suhteessa BKT:hen erityisesti puolustushankintojen sekä korkomenojen nousun seurauksena. Vuonna 2027 valtion alijäämää kohenee hetkellisesti Valtion eläkerahastosta tehdyn siirron seurauksena, mutta valtion alijäämä syvenee jälleen tulevina vuosina ja asettuu 4,9 prosenttiin ennustejakson lopulla.

Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee tänä vuonna 90 prosenttiin. Velkasuhde kasvaa tasaisesti koko ennustejakson ajan, ja vuonna 2030 velka on jo lähes 98 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Suomen julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian suuret suhteessa tuloihin. Tämä näkyy noin 3 prosentin eli noin 10 miljardin euron suuruisena kestävyysvajeena vuoden 2030 tasossa. Epätasapaino merkitsee, että jopa neutraalissa tai suotuisassa suhdannetilanteessa julkinen talous pysyy alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

**Ennusteen keskeiset riskit**

Geopoliittiset jännitteet pysyvät korkealla sekä Lähi-idän kriisin että Venäjän hyökkäyssodan vuoksi, ja maailman monet kriisit voivat vaikuttaa talouteen ennustettua kielteisemmin. Ennuste perustuu oletukseen, että Lähi-idän kriisi jää lyhyeksi eikä öljyn kallistuminen välity laaja-alaisesti muihin kustannuksiin ja kuluttajahintoihin. Kriisin pitkittyminen onkin keskeinen inflaatioriski. Yhdysvaltojen kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus pysyy korkealla. Sään koetun kaltaisten ääri-ilmiöiden laajeneminen hidastaisi kasvua maailmanlaajuisesti.

Tekoäly on noussut yhdeksi maailmantalouden merkittävimmistä kasvun ajureista, ja siihen liittyvät riskit ovat kahdensuuntaisia. Pidemmällä aikavälillä tuottavuushyödyt voivat olla merkittäviä ja nostaa kasvua ennustettua enemmän. Lyhyellä aikavälillä vaikutukset kasvuun voivat yllättää kumpaankin suuntaan. Osakemarkkinoiden korjausliike voisi hidastaa tekoälyyn liittyviä investointeja nopeasti

ja selvästi, mikä näkyisi Suomessa erityisesti datakeskushankkeiden ajoituksessa. Ylipäätään investointien toteutuminen ja ajoittuminen on suuri epävarmuustekijä ennusteessa.

Kotimaassa keskeisin yläsuuntainen riski on kotitalouksien kulutus. Säästämisaste pysyy ennustejaksolla aiempaa korkeammalla, ja kotitalouksilla olisi varaa kasvattaa kulutustaan huomattavasti enemmän kuin ennusteessa on oletettu. Luottamuksen ennakoitua nopeampi palautuminen voisi siten vauhdittaa kulutusta ja talouskasvua tuntuvasti. Kotitalouksien varovaisuus voi kuitenkin jatkua ja kulutus kasvaa ennustettua hitaammin, jos työllisyyden käänne viivästyy ja epävarmuus talouden näkymästä säilyy korkeana.

Julkinen talous reagoi herkästi suhdanteisiin. Pitkittyessään Lähi-idän kriisi voi nostaa kustannuksia ja hintoja ja kasvattaa julkisyhteisöjen menoja ennustettua enemmän. Jos käänne suotuisampaan viivästyisi työmarkkinoilla, työttömyysmenot kasvaisivat ennustettua enemmän. Lisäksi kriisin pitkittyminen voisi heikentää sijoitusten tuottoja rahoitusmarkkinoilla, mikä heikentäisi erityisesti työeläkerahastoja suhteessa ennustettuun. Toisaalta tuotannon, työllisyyden ja yksityisen kulutuksen ennustettua voimakkaampi kasvu kasvattaisivat sekä ansiotuloveroja että arvonlisäveroja ennustetusta.

Mikko Spolander
Osastopäällikkö, ylijohtaja